

Marcin RELICH

PORTFOLIO SELECTION OF NEW PRODUCT PROJECTS: A PRODUCT RELIABILITY PERSPECTIVE

WYBÓR PORTFELA PROJEKTÓW NOWYCH PRODUKTÓW Z UWZGLĘDNIENIEM NIEZAWODNOŚCI PRODUKTU*

Portfolio selection of new product development projects is one of the most important decisions in an enterprise that impact future business profits, competitiveness and survival. Ensuring reliability in a new product is costly but it increases customer satisfaction and reduces the potential warranty cost, contributing to product success. This paper aims to develop an approach for designing decision support system of selecting portfolio of new product development projects, taking into account the aspect of ensuring the desired reliability of products. A portfolio selection problem is formulated in terms of a constraint satisfaction problem that is a pertinent framework for designing a knowledge base. A set of admissible solutions referring to the new product alternatives is obtained with the use of constraint logic programming. The proposed approach is dedicated for enterprises that modernise existing products to develop new products.

Keywords: *cost estimation, project alternatives, constraint satisfaction problem, constraint logic programming, decision support system.*

Wybór portfela projektów nowych produktów jest jedną z najistotniejszych decyzji podejmowanych w przedsiębiorstwie, wpływającą na przyszłą wartość zysków oraz konkurencyjność i rozwój przedsiębiorstwa. Zapewnienie niezawodności produktu jest kosztowne, ale zwiększa satysfakcję klienta z używanego produktu i redukuje koszty potencjalnych napraw gwarancyjnych, przyczyniając się do sukcesu rynkowego produktu. Celem artykułu jest opracowanie podejścia umożliwiającego budowę systemu wspomagania decyzji dotyczących wyboru portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia, z uwzględnieniem aspektu zapewnienia wymaganej niezawodności produktu. Problem wyboru portfela projektów nowych produktów został wyrażony w postaci problemu spełniania ograniczeń, co umożliwia zaprojektowanie systemu opartego na bazie wiedzy. Zbiór rozwiązań dopuszczalnych dotyczący alternatywnych projektów rozwoju nowych produktów jest otrzymywany z wykorzystaniem technik programowania w logice z ograniczeniami. Opracowane podejście jest dedykowane dla przedsiębiorstw, które realizują strategię modernizacji wytwarzanego produktu.

Słowa kluczowe: *estymacja kosztu, warianty alternatywne projektu, problem spełniania ograniczeń, programowanie w logice z ograniczeniami, system wspomagania decyzji.*

1. Introduction

New product development (NPD) and its launch is one of the most important business processes in contemporary enterprises. Dynamic development of technology, increasing customer requirements and growth of global competition result in a reduction of product life cycle [8, 11]. Product complexity and limited resources (e.g. financial, personal) hinder quick development of innovative products. Therefore, companies often modernise existing products to develop a new product according to changing customer requirements [8, 31]. Modernisation of an existing product reduces time, cost and risk compared with designing a new product from scratch [13, 15, 28]. A faster launch of a new product can ensure company an advantage over competitors. However, a reduction of product design time often leads to the decrease of product reliability, and consequently, increases the warranty cost in the post-sale phase. Moreover, a decline of customers' loyalty due to unsatisfactory product quality can decrease future sales and profits. On the other hand, the greater expenses for improving product quality usually lead to increasing product price, what is also adversely perceived by customers. Hence, there is a need to develop a system approach to ensure the desired product reliability from the viewpoint of entire business, and from the stage of selecting portfolio of new product development projects.

Product reliability is defined as the ability of a product to perform required functions, under given environment and operational conditions and for a stated period of time [22]. Product reliability is widely considered in the literature from an engineering perspective (e.g. determining stress-strain models of materials in the stage of testing a new product) that aims to improve durability of a product and ensure reliability-related standards [7, 12]. Product reliability is less often considered in a system approach that includes all stages of product life cycle and aligns reliability with business goals such as customer satisfaction, sale/profit growth, and a reduction of development, production and warranty costs.

Murthy [22] proposes a decision support system for determining parameters of product reliability based on development cost model, warranty cost model, and reliability and usage models. There is considered product reliability in the context of three levels (business, product and component), and three stages (pre-development, development, and post-development). In turn, Kumar [19] presents a knowledge based reliability engineering approach to manage product safety that takes into account manufacturing process of a new product and business environment (customer requirements, quality of materials purchased from suppliers). These studies consider product reliability from the perspective of a system approach, however, they do not

(*) Tekst artykułu w polskiej wersji językowej dostępny w elektronicznym wydaniu kwartalnika na stronie www.ein.org.pl

present the impact of reliability on selecting an optimal portfolio of NPD projects. Taking into account the fact that product reliability impacts customer satisfaction, sales volume and level of costs, it seems significant to include reliability in determining a portfolio of NPD projects and supporting the decision-maker in selecting an optimal portfolio. This is the motivation to elaborate an approach for designing decision support system of selecting portfolio of new product development projects, taking into account the aspect of ensuring the desired reliability of products.

Reliability assessment in different stages of product life cycle can base on objective information (e.g. computational simulation, testing prototypes data, field data of the products) and subjective information (e.g. past experience of similar products, judgments of expert) [25]. In turn, Chin [10] presents the use of information acquired from customers (needs, requirements) and company (business goals, resources and constraints) in the stage of concepts evaluation, and in the context of product, process, time, and cost. These approaches use information from enterprise and its environment to assess product reliability and product development cost that can be specified in the form of variables and constraints. This study proposes the use of the sets of variables and constraints to formulate the problem of selecting portfolio of NPD projects in terms of a constraint satisfaction problem (CSP), as distinct from the above-mentioned approaches. CSP enables the design of a knowledge base for a decision support system and the use of declarative programming paradigms to the effective determination of alternative admissible solutions.

Standard failure data analysis requires specifications of parametric failure distributions and justifications of certain assumptions that are at times difficult to validate [33]. Among other things, these obstacles are reason of estimating product reliability with the use of heuristic algorithms such as neural networks [21, 33], fuzzy logic [34, 35], and evolutionary algorithms [9, 30]. In this study, a fuzzy neural system has been used to identify the relationships used farther to estimate product reliability and cost of new product development.

Product reliability can be measured with the use of indicators such as the mean time to first failure, the mean time between failures, the number of failures per unit time, the mean time between maintenance, durability (the mean length of a product's life), or availability (operating time expressed as a percentage of operating and repair time) [2, 16]. A design engineer perceives product reliability through product characteristics (e.g. reliability of used materials), whereas a customer perceives product reliability through product attributes (e.g. durability). Each product failure decreases the level of customer satisfaction from the used product, nevertheless, the time to first failure significantly impact this level [22]. For this reason, product reliability has been measured in this study as the average number of product usage to first failure.

The remaining sections of this paper are organised as follows: Section 2 presents problem formulation for selecting portfolio of NPD projects in terms of CSP. The proposed method of developing a decision support system (DSS) for selecting portfolio of NPD projects is presented in Section 3. An example of estimating the cost of a NPD project and product reliability, selecting portfolio of NPD projects, and determining admissible solutions for the desired product reliability is illustrated in Section 4. Finally, some concluding remarks refer to the advantages and limitations of the proposed approach are contained in Section 5.

2. Problem formulation for selecting portfolio of NPD projects in terms of CSP

The new product development process consists of a sequence of the following stages: identification of customers' needs, concept generation of new products, evaluation and screening of concepts, development of the selected concepts (including design and build of

prototypes), testing prototypes, and commercialization of new products [27, 31, 32]. A particular place in this process takes the stage referring to evaluation and screening of new product concepts, because wrong identification of the potential success of a new product results in significant expenses for development and marketing of unsuccessful products, and a reduction of financial means for development of alternative more profitable products.

Limited resources in an enterprise impose selection and development of only the most promising NPD projects from a set of the generated concepts. In the case of the limited budget of research and development (R&D), especial importance is related to quality of estimating the cost of a NPD project. If NPD projects are similar to the previous projects in the extent of tasks and time, then the cost of a NPD project can be estimated with the use of the average of the cost for the specific product line [5, 14]. However, NPD projects often have the different extent of tasks related to developing a new product, from slight modifications to large changes in product structure [14, 23]. In this case, estimation model of the NPD cost can base on the variables referring to product, enterprise and its environment. The variables are chosen to model taking into account their impact on the NPD cost and the possibility of estimating the values of these variables at the stage of conceptual design of a product, before the stages of detailed design, and build and testing of prototypes. For example, among these variables can be the number of:

- attributes of a new product that are preferred by customers,
- components of a new product,
- new components of a new product,
- employees participating in new product development,
- machines and appliances needed to build and test prototypes,
- components of a new product for processing/assembly,
- materials needed to build a new product.

Ensuring the desired product reliability R is the expensive process that is connected with fulfilling customers' requirements, the complexity of a new product, testing prototypes, and acquiring the required materials and new technology for manufacturing [20]. Improvement of product reliability aims to reduce the potential warranty cost C_{Wi} and increasing customer satisfaction from the used product and goodwill, and consequently, product lifetime. However, the limited budget on research and development of new products imposes optimisation of R and C_{Wi} in order to avoid a situation of generating significant expenditures on a slight improvement of product reliability [1].

An enterprise can allocate funds on the R&D budget B that is intended for market research C_M and the development of a portfolio of I most promising products C_{Di} :

$$CM + \sum_{i=1}^I C_{Di} \leq B \quad (1)$$

Market research aims to identify the customers' needs, the acceptance level of a new product by target price, and the strength of competitors. New product development is also limited by the number of team members (TMT) who develop the i -th new product. The number of project teams is limited by the total number of the R&D employees (TM) in the t -th time unit:

$$\sum_{i=1}^I \sum_{t=1}^T TMT_{i,t} \leq \sum_{t=1}^T TM_t \quad (2)$$

Another factor that impacts the decision of selecting portfolio of NPD projects is the unit cost of manufacturing new product c_{Ui} that depends on the cost of labour, materials and technology needed for ensuring the desired product reliability. The price of a new product is

limited by the price of substitutionary products p_i . The excessive cost of material and technology can reduce margin of the i -th product, and make impossible to obtain the target return on investment. For this reason, a portfolio should include such new product projects that minimise the cost of ensuring the desired product reliability, the potential warranty cost and the unit cost of production, and consequently, that maximise return on sales. The relation between price, the unit cost of production and margin of the i -th product is as follows:

$$m_i \leq p_i - c_{U_i} \quad (3)$$

As a model of new product development includes variables and constraints, the problem of selecting portfolio of NPD projects can be formulated in terms of the constraint satisfaction problem (CSP) that is defined as follows [4, 29]:

$$CSP = ((V, D), C) \quad (4)$$

where:

- V = $\{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ – a finite set of n variables,
- D = $\{d_1, d_2, \dots, d_n\}$ – a finite set of n discrete domains of variables,
- C = $\{c_1, c_2, \dots, c_m\}$ – a finite set of m constraints limiting and linking variables.

A solution of CSP can be an admissible solution in which the values of all variables fulfil all constraints, or an optimal solution in which an extremum of the objective function for the selected subset of decision variables is sought. The problem of selecting portfolio of NPD projects belongs to multicriteria optimisation, in which the selection of the i -th product to portfolio depends on minimising:

1. cost of new product development C_{Di}
2. cost of warranty C_{Wi}
3. unit cost of production c_{U_i}

The solution of the presented problem is connected with seeking the answer to the following question:

- 1) Is there a portfolio of NPD projects by the assumed constraints, and if yes, which NPD projects constitute this portfolio?

The answer to that question is related to estimating the cost of new product development and the unit cost of production, and determining the optimal product reliability in relation to the cost of warranty.

If the assumed constraints make impossible to obtain a portfolio of NPD projects or the found solution is not satisfactory for the decision-maker, then the problem can be reformulated towards seeking the answer to the following question:

- 2) Which values should have the decision variables (e.g. the number of R&D employees, the cost of materials for manufacturing product) to fulfil the assumed constraints (e.g. the NPD budget, the unit cost of production, the desired product reliability)?

The presented two classes of questions refer to forecasting and diagnosing tasks. The first class of tasks concerns problems in which the values of the selected decision variables determine the values of objective function. In turn, the second class of tasks refers to problems in which the alternative sets of values of decision variables are sought to meet the target values of objective function. Both classes of problems can be formulated in a natural way as CSP and solved with the use of constraint logic programming [6].

3. Method of designing DSS for selecting portfolio of NPD projects

In the case of the modernisation of existing products, estimation of the NPD cost may base on the data from the specifications of past products. The data is stored in an enterprise system (e.g. in enterprise resource planning system, computer-aided design system), and it may be used to identify exogenous variables that significantly impact an endogenous variable (e.g. the NPD cost, warranty cost). Exogenous variables are selected to model taking into account their impact on an endogenous variable and the possibility of estimating values of these variables at the stage of conceptual design of a product. In the next step, principal component analysis is carried out for the selected set of exogenous variables in order to reduce the number of variables and avoid data redundancy. The next step of the proposed method refers to identify the relationships between exogenous variables and an endogenous variable. These relationships may be identified with the use, for example, linear regression models and machine learning methods [26]. The identified relationships in the form of the conditional rules expand and/or update the knowledge base that is used to estimate costs, and determine a portfolio of NPD projects and alternative scenarios for the given range of input variables. The knowledge base also includes facts such as the level of accessible resources in an enterprise.

The rules stored in the knowledge base are used to estimate the cost according to values of exogenous variables for the considered NPD projects. The estimates of NPD cost, production cost, and warranty cost are the basis of selecting a portfolio of NPD projects. The identified optimal portfolio is presented for the decision-maker who can change the range of input variables and/or their values to investigate other alternative portfolios of NPD projects. Figure 1 presents a framework of decision support system for selecting portfolio of NPD projects (PNPDP).

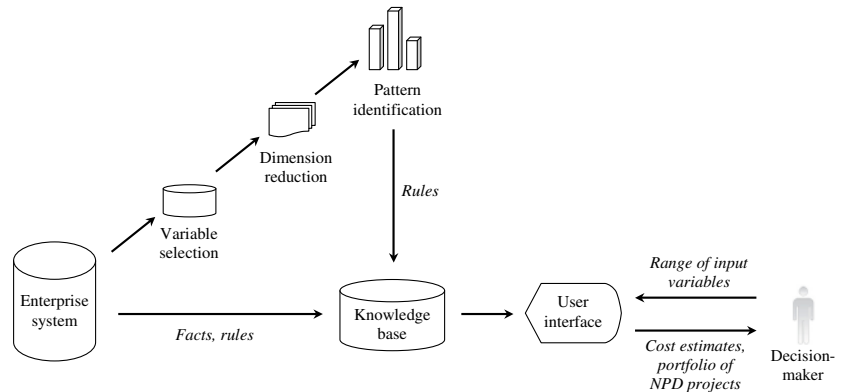

Fig. 1. Framework of decision support system for PNPDP

A constraint satisfaction problem may be seen as a well-tailored representation of the knowledge base. Let us assume that the knowledge base describing a system is represented in the form of the sets U, W, Y that define some system properties $U \in U, W \in W, Y \in Y$. U consists of input variables, Y consists of output variable, and W consists of auxiliary variables. Knowledge specifying the properties of the system is described in the form of a set of facts $F(U, W, Y)$ and relationships (including constraints) between variables of U, W, Y . The presented sets of input, output and auxiliary variables can be specified respectively as $U = \{u_1, \dots, u_j\}, Y = \{y_1, \dots, y_k\}, W = \{w_1, \dots, w_l\}$, where $U = Du_1 \times Du_2 \times \dots \times Du_j, Y = Dy_1 \times Dy_2 \times \dots \times Dy_k, W = Dw_1 \times Dw_2 \times \dots \times Dw_l$; $F(U)$ and $F(Y)$ are the sets of constraints that link the variables from different domains. The considered problem consists in finding $R \subset U \times W \times Y$ such that implies $F(U) \rightarrow F(Y)$ [3].

A framework of the knowledge base may be described with the use of the logic-algebraic method that has been presented in the context of project prototyping in [3]. The logic-algebraic method enables the considered problem to implement in constraint logic programming (CLP). CLP is a platform for solving combinatorial problems that are specified by a set of variables, their domains, and constraints that limit possible combinations of solutions. CLP is a well-suited platform to configuration because of its flexibility in modelling and the declarative nature of the constraint model, where the problem description is also a program that solves this problem [24, 29]. The inference mechanism includes two components: constraint propagation and variable distribution. Constraint propagation uses constraints to prune the search space and accelerate finding possible solutions. Constraint propagation and variable distribution are available in CLP languages such as CHIP, ILOG and Oz Mozart [6].

4. Illustrative example

An example aims to present the possibility of the use of a fuzzy neural system to identify relationships between variables and specify these relationships in the form of conditional rules. Moreover, an example illustrates the use of constraint logic programming to search alternative portfolios of NPD projects. An example consists of two parts corresponding to problems (questions) presented in Section 2. The first part is related to estimation of the NPD cost (Subsection 4.1) and product reliability in relation to the warranty cost (Subsection 4.2) in order to select a portfolio of NPD projects (Subsection 4.3). The second part presents the use of a CLP environment to search a set of values of input variables, for which all constraints are fulfilled (Subsection 4.4).

4.1. Estimating the new product development cost

The estimation of the NPD cost is based on three variables as follows:

$$C_D = f(V_1, V_2, V_3) \quad (5)$$

where: C_D – the cost of new product development, V_1 – the number of components in a product, V_2 – the number of new components in a product, V_3 – the number of employees participating in new product development.

The dataset includes 38 completed projects that belong to the same product line as the considered new product projects. The dataset has been divided into training set (30 cases) and testing set (8 cases) to evaluate quality of an estimating model. The estimation of the NPD cost has been carried out with the use of the average, linear regression, and an adaptive neuro-fuzzy inference system (ANFIS). A fuzzy neural system combines the advantages of the artificial neural networks (ability to learning and identifying the complex relations) and fuzzy logic (ability to incorporating expert knowledge and specifying the identified relationships in the form of *if-then* rules) [17, 18, 26]. The learning method and parameters of ANFIS have been experimentally adjusted by comparison of errors for methods implemented in Matlab® environment such as grid partition and subtractive clustering. The smallest errors for the considered dataset have been generated with the use of subtractive clustering method with the following parameters: squash factor – 1.25, accept ratio – 0.5, reject ratio – 0.15 and range of influence (RI) from 0.1 to 1.5. Table 1 presents the root mean square error (RMSE) in the training set (TRS) and the testing set (TES), and the number of rules for different values of RI in ANFIS, linear regression and average.

The ANFIS has generated in the training set less RMSE than the average and linear regression model. However, the RMSE in the testing set for the ANFIS with parameter RI from 0.2 to 0.5 is greater than

Table 1. RMSE and the number of rules for estimating the NPD cost

Model	RMSE in TRS	RMSE in TES	Number of rules
ANFIS, RI = 0.1	1.456	2.396	24
ANFIS, RI = 0.2	1.456	4.725	11
ANFIS, RI = 0.3	1.473	15.572	6
ANFIS, RI = 0.4	1.462	9.937	6
ANFIS, RI = 0.5	1.478	6.600	4
ANFIS, RI = 0.6	1.599	2.193	3
ANFIS, RI = 0.7	1.599	2.187	3
ANFIS, RI = 0.8	1.599	2.159	3
ANFIS, RI = 0.9	1.616	2.120	2
ANFIS, RI = 1	1.617	2.111	2
ANFIS, RI = 1.5	1.626	2.148	2
Linear regression	2.982	3.096	1
Average	15.429	21.817	1

for the linear regression model. The least RMSE and the relatively small number of rules have been generated by the ANFIS with parameter RI from 0.6 to 1.5. Figure 2 presents the use of the ANFIS (with RI = 1) to estimate the NPD cost C_D , for the following values of input variables: $V_1 = 55$, $V_2 = 12$, $V_3 = 3$.

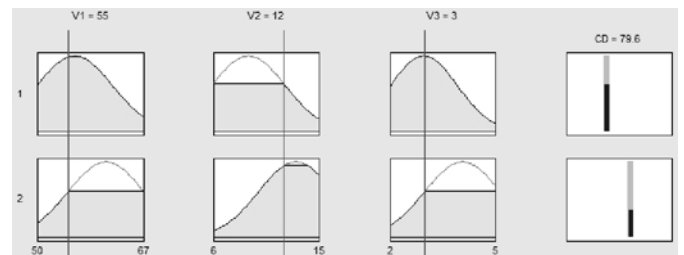

Fig. 2. Estimation of the NPD cost using ANFIS

Estimation of the NPD cost (79.6 thousand Euro) can be further extended towards sensitivity analysis to investigate cost changes for the given values of input variables. Figure 3 presents estimation of the NPD cost for the number of components in a product from 50 to 60, the number of new components in a product from 8 to 14, and 3 employees (the first figure) and 4 employees (the second figure).

Figure 3 presents the growth and direction of changes of the NPD cost in relation to changes of V_1 , V_2 , and V_3 . A unit increment of the number of component in a new product results in the average growth of the NPD cost of 0.7 thousand Euro. In turn, a unit increment of the number of new component in a new product results in the average growth of the NPD cost of 4.3 thousand Euro. Moreover, an additional employee increases the NPD cost of 2.4 thousand Euro. The sensitivity analysis is carried out for each potential NPD project, indicating the growth and direction of changes of the NPD cost depending on changes of input variables.

4.2. Estimating product reliability and warranty cost

The warranty cost is another criterion of selecting portfolio of NPD projects. The warranty cost includes settle complaints and repair or replacement of a permanently damaged product. The warranty cost is measured as the average cost of 1,000 sold products from the specific product line in the first 2 years from date of sale. In turn, product reliability is measured as the average number of usage of a product up to the first failure. The relationship between reliability and warranty

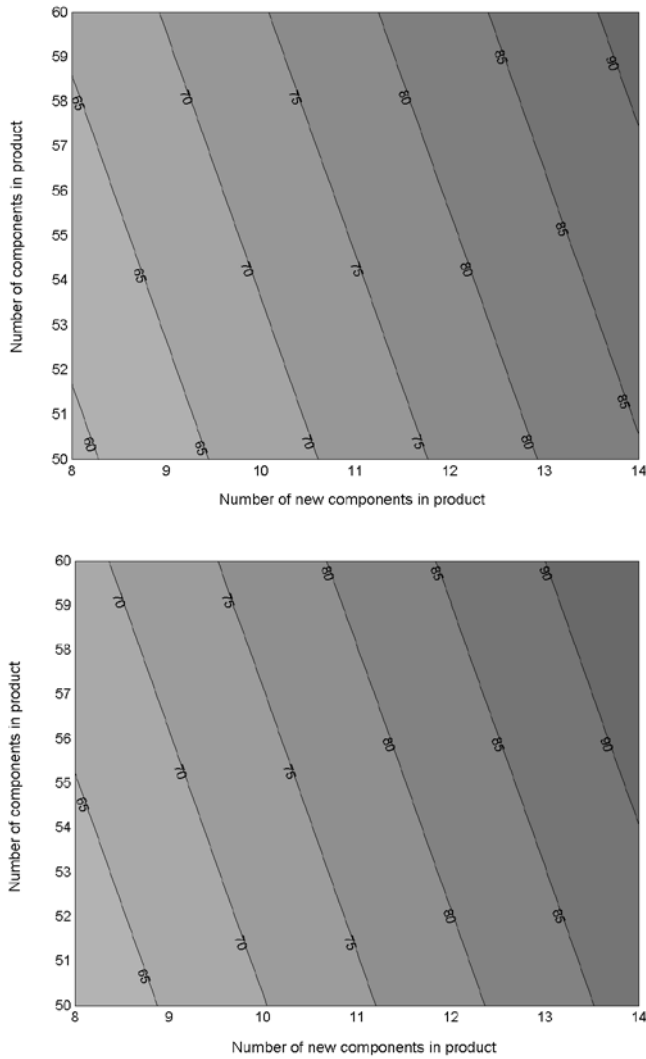

Fig. 3. The NPD cost in relation to changes of V_1, V_2, V_3

cost enables determination of the optimal value of investment in improving product reliability.

Estimation of product reliability can be based on four variables as follows:

$$R = f(V_1, V_2, V_4, V_5) \quad (6)$$

where: R – product reliability, V_1 – the number of components in a product, V_2 – the number of new components in a product, V_4 – the number of materials in a product, V_5 – the cost of required materials. Table 2 presents the RMSE in training and testing set and the number of rules for the ANFIS, linear regression and average.

The learning process of ANFIS has been carried out according the same parameters as in the previous subsection. The least RMSE in the testing set has been generated by the ANFIS with $RI = 0.9$. In two cases of using the ANFIS (for $RI = 0.5$ and $RI = 0.8$), the RMSE in the testing set has been greater than in the linear regression model. This example indicates the necessary of comparison of the RMSE generated for the different learning parameters of the ANFIS, what is undoubtedly a drawback of the use of computational intelligence techniques. However, the more precise estimation of the cost by the relatively small number of rules (for RI from 0.9 to 1.5)

Table 2. RMSE and the number of rules for estimating product reliability

Model	RMSE in TRS	RMSE in TES	Number of rules
ANFIS, $RI = 0.1$	0.053	3.574	30
ANFIS, $RI = 0.2$	0.079	3.655	26
ANFIS, $RI = 0.3$	0.062	3.981	18
ANFIS, $RI = 0.4$	0.061	4.625	12
ANFIS, $RI = 0.5$	0.043	10.912	10
ANFIS, $RI = 0.6$	0.031	5.558	9
ANFIS, $RI = 0.7$	0.138	4.597	7
ANFIS, $RI = 0.8$	1.154	10.614	5
ANFIS, $RI = 0.9$	1.587	2.722	4
ANFIS, $RI = 1$	2.216	2.844	3
ANFIS, $RI = 1.5$	2.554	2.956	2
Linear regression	9.657	8.047	1
Average	21.412	22.464	1

indicates the attractiveness of using this tool to expand and/or update the knowledge base.

In the next step, the relationship between the average number of product usage to the first failure and the warranty cost is determined. In the case of the significant relationship between these variables (absolute value of the correlation coefficient greater than 0.8), there is estimated the expected warranty cost at the stage of selecting portfolio of NPD projects. Figure 4 presents the average number of product usage to the first failure R (left y-axis, solid line) and the warranty cost C_w (right y-axis, dashed line) for 38 previous products (x-axis). The number of product usage to the first failure has been increasingly sorted to illustrate the relationship between these variables. The value of the correlation coefficient equals -0.908 , indicating a strong dependence between the increase in the average number of product usage to the first failure and the decrease of the warranty cost. The results show that the increment of product reliability above 390 cycles of product usage to the first failure does not significantly reduce the warranty cost.

The new product specification (e.g. the number of components, materials) is also used to estimate the unit cost of production that is

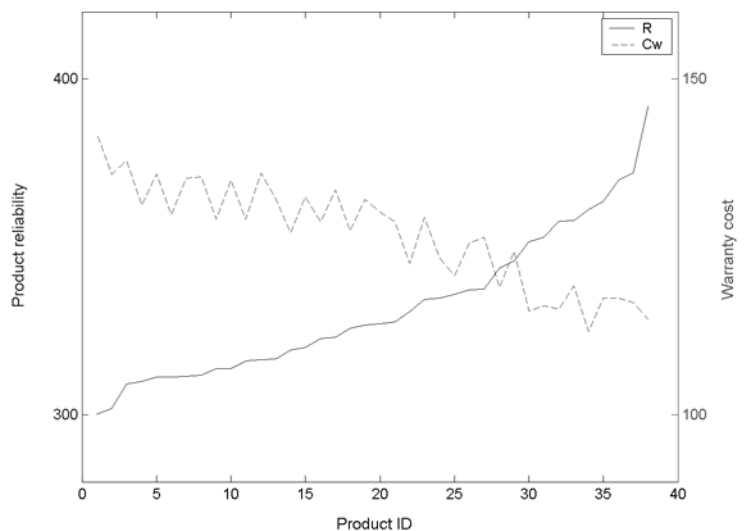

Fig. 4. Product reliability and warranty cost

the third criterion (besides the cost of NPD projects and warranty cost) for selecting portfolio of the NPD projects.

4.3. Selecting portfolio of NPD projects

The limited R&D budget and other (e.g. personal) constraints impose the selection of the most promising NPD projects. Assuming that the sales volume of products belonging the same line is similar, the criteria for selecting portfolio of NPD projects include the NPD cost C_D , unit cost of production c_U and warranty cost C_W . The NPD and warranty cost is expressed in other values than the unit cost of production. To use these criteria in the considered problem, their values have been normalised.

Let us assume that a set of potential NDP projects includes 11 cases, for which the values of input variables V_1 - V_5 and the project time T are specified. These values enable estimation of the average number of product usage to the first failure R , the NPD cost, the unit cost of production, and the warranty cost. Table 3 presents the values of variables and criteria that are used to select a portfolio of NPD projects.

Table 3. Data for selecting portfolio of NPD projects

Project Variable	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11
V_1	52	57	61	49	55	52	57	51	59	53	50
V_2	8	11	12	8	9	7	10	7	12	8	8
V_3	2	3	4	2	3	3	3	3	4	3	2
V_4	9	10	11	9	10	9	10	10	11	9	10
V_5	220	254	281	221	246	219	251	237	280	223	238
T	93	78	64	91	68	57	74	57	63	63	91
R	347	317	314	350	336	365	325	368	314	348	350
C_D	61	80	90	59	70	60	76	59	89	65	60
C_W	122	132	133	121	126	116	129	115	133	122	121
c_U	341	394	436	343	382	339	389	368	434	345	369

New products should be developed within 150 working days, the R&D budget of 120 thousand Euro, and maximal 6 members of project teams. Other limitations refer to the minimal reliability of a new product (350 cycles of product usage to the first failure) and the maximal unit cost of production (400 Euro). Moreover, a project portfolio should include at least two new products for development. For the above values and constraints, 5 admissible solutions have been found. The optimal portfolio consists of project P4 and P6, for which the expected cost reaches 119 thousand Euro and the expected total time of portfolio completion reaches 148 working days.

If there is no solution or the presented solution does not satisfy the decision-maker, then the considered problem can be reformulate towards seeking the answer to the following question: which values should have input variables to fulfil all constraints? In this case, a set of admissible solutions is sought with the use of methods employed in a CLP environment.

4.4. Seeking admissible solutions for the desired product reliability

The average number of product usage to the first failure for the considered products ranges from 314 to 368 (R in Table 3). If these values do not correspond to company policy of ensuring the desired product reliability, then the proposed approach identifies a set of val-

ues of input variables (if it exists) for which is possible to obtain the desired product reliability.

Let us assume that product reliability should be increased above 370 cycles of product usage to the first failure. The number of new components in a product (V_2) and the number of the required materials for manufacturing a product (V_4) has been chosen as potential variables for modifying. There is sought the answer to the following question: can the change of V_2 and/or V_4 of maximal 2 pieces result in improving product reliability above 370 cycles of product usage to the first failure, by fulfilling other constraints (financial, temporal, personal). The set of admissible solutions has been identified with the use of Oz Mozart environment that includes CLP paradigms.

The use of CLP enables the problem specification in declarative manner that in conjunction with constraint propagation techniques and variable distribution significantly reduces a set of potential solutions, and consequently, accelerates finding a solution. Table 4 presents the number of admissible solutions for various variants of changes in V_2 and V_4 , as well as the optimal portfolio of NPD projects with the expected number of cycles of product usage to the first failure.

Increasing the average number of product usage to the first failure results from reducing new components in a product and/or increasing the number of the used materials. The proposed approach enables determination of values of input variables (project parameters) that ensure the desired value of decision criterion (the desired number of product usage to the first failure for the considered problem). Moreover, the proposed approach presents directions of potential changes ensuring fulfilment of the assumed constraints, and consequently, it enables the optimal portfolio selection of NPD projects.

Table 4. Number of admissible solution for various portfolios of NPD projects

Variant	Number of admissible solution	Optimal portfolio of NPD projects
V_2 decreasing of 1, V_4 unchanged	1	P6 ($R = 389$), P8 ($R = 391$)
V_2 decreasing of 1, V_4 increasing of 1	3	P6 ($R = 391$), P8 ($R = 395$)
V_2 decreasing of 1, V_4 increasing of 2	6	P4 ($R = 371$), P6 ($R = 394$)
V_2 decreasing of 2, V_4 unchanged	15	P6 ($R = 422$), P8 ($R = 425$)
V_2 decreasing of 2, V_4 increasing of 1	15	P6 ($R = 424$), P8 ($R = 428$)
V_2 decreasing of 2, V_4 increasing of 2	6	P4 ($R = 395$), P6 ($R = 428$)

5. Conclusion

Selecting portfolio of NPD projects is one of the most important decisions in an enterprise influencing future profits and business growth. A reduction of product life cycle imposes the need of continuous development of new products and their launch in order to sustain company competitiveness. In this case, the decision to select the most

promising NPD projects gains especial significance. This decision is made on the basis of many often contradictory criteria, and taking into account accessible resources in an enterprise. For example, contradictory criteria refer to improving product reliability and reducing the unit cost of manufacturing a product. Hence, it seems important to support the decision-maker in selecting portfolio of NPD projects.

Portfolio selection depends on available resources in an enterprise and bases on cost and time estimates of new product projects and their market success. New product success mainly relies on customer satisfaction that is connected with product price, product features, and especially product reliability. The contribution of the proposed approach includes the incorporation of a product reliability aspect into problem of selecting portfolio of NPD projects. In the system approach, improvement of product reliability reduces the potential warranty cost and increases customer satisfaction, business goodwill, and finally, sales and profits. The proposed approach uses technical specifications of existing products to identify the relationships between product at-

tributes and the NPD cost, or expenditures on product reliability and the warranty cost. These relationships are the basis of estimating values of criteria used to select NPD projects. Moreover, the proposed approach presents the possibility of formulating the considered problem in terms of a constraint satisfaction problem and using constraint logic programming to obtain a solution of this problem. Problem specification in the form of variables, their domains and constraints that link and limit these variables enables the use of the logic-algebraic method to describe a framework of the knowledge base and facilitates its extension and/or updating. In turn, the use of constraint logic programming results in a time reduction needed to find a solution.

Limitations of the proposed approach include the requirements referring to acquiring a numerous data set (specifications of past NPD projects among the same product line) to estimate the NPD cost or warranty cost. Moreover, the build and adjustment of parameters of a fuzzy neural system can be seen as a drawback in comparison with a linear regression model.

References

1. Ahmed H, Chateaufneuf A. Optimal number of tests to achieve and validate product reliability. *Reliability Engineering and System Safety* 2014; 131: 242-250, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ress.2014.04.014>.
2. Anderson D M. *Design for manufacturability*. London: CRC Press, 2014.
3. Bach I, Bocewicz G, Banaszak Z, Muszyński W. Knowledge based and CP-driven approach applied to multi product small-size production flow. *Control and Cybernetics* 2010; 39 (1): 69-95.
4. Banaszak Z, Zaremba M, Muszyński W. Constraint programming for project-driven manufacturing. *International Journal of Production Economics* 2009; 120: 463-475, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ijpe.2008.12.016>.
5. Ben-Arieh D, Qian L. Activity-based cost management for design and development stage. *International Journal of Production Economics* 2003; 83: 169-183, [http://dx.doi.org/10.1016/S0925-5273\(02\)00323-7](http://dx.doi.org/10.1016/S0925-5273(02)00323-7).
6. Bocewicz G. Robustness of multimodal transportation networks. *Eksploracja i Niezawodność – Maintenance and Reliability* 2014; 16 (2): 259-269.
7. Booker J D, Rainer M, Swift K G. *Designing capable and reliable products*. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2001.
8. Chan S L, Ip W H. A dynamic decision support system to predict the value of customer for new product development. *Decision Support Systems* 2011; 52: 178-188, <http://dx.doi.org/10.1016/j.dss.2011.07.002>.
9. Chatterjee S, Bandopadhyay S. Reliability estimation using a genetic algorithm-based artificial neural network: an application to a load-haul-dump machine. *Expert Systems with Applications* 2012; 39: 10943-10951, <http://dx.doi.org/10.1016/j.eswa.2012.03.030>.
10. Chin K S, Chan A, Yang J B. Development of a fuzzy FMEA based product design system. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology* 2008; 36: 633-649, <http://dx.doi.org/10.1007/s00170-006-0898-3>.
11. Cooper R, Edgett S. Maximizing productivity in product innovation. *Research Technology Management* 2008; 51 (2): 47-58.
12. Dieter G E. *Engineering design: a material and processing approach*. Boston: McGraw-Hill, 2000.
13. Du X, Jiao J, Tseng M M. Understanding customer satisfaction in product customization. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology* 2006; 31: 396-406, <http://dx.doi.org/10.1007/s00170-005-0177-8>.
14. Foussier P. *From product description to cost: a practical approach*. London: Springer, 2006.
15. Hvam L, Mortensen N H, Riis J. *Product customization*. Berlin Heidelberg: Springer, 2008.
16. Juran J M, Gryna F M. *Quality planning and analysis: from product development through use*. McGraw-Hill Science, 2000.
17. Kłosowski G, Gola A, Świć A. Application of fuzzy logic controller for machine load balancing in discrete manufacturing system. *Lecture Notes in Computer Science* 2015; 9375: 256-263, http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-24834-9_31.
18. Kłosowski G, Gola A, Świć A. Application of fuzzy logic in assigning workers to production tasks. *Advances in Intelligent Systems and Computing* 2016; 474: 505-513, http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-40162-1_54.
19. Kumar S. A knowledge based reliability engineering approach to manage product safety and recalls. *Expert Systems with Applications* 2014; 41: 5323-5339, <http://dx.doi.org/10.1016/j.eswa.2014.03.007>.
20. Levin M, Kalal T. *Improving product reliability: strategies and implementation*. Chichester: John Wiley & Sons, 2003, <http://dx.doi.org/10.1002/0470014024>.
21. Lolas S, Olatunbosun O A. Prediction of vehicle reliability performance using artificial neural networks. *Expert Systems with Applications* 2008; 34: 2360-2369, <http://dx.doi.org/10.1016/j.eswa.2007.03.014>.
22. Murthy D N, Rausand M, Osteras T. *Product reliability: specification and performance*. London: Springer, 2008.
23. Niazi A, Dai J, Balabani S, Seneviratne L. Product cost estimation: technique classification and methodology review. *Journal of Manufacturing Science and Engineering* 2005; 128: 563-575, <http://dx.doi.org/10.1115/1.2137750>.
24. Niederliński A. *A gentle guide to constraint logic programming via ECLiPSe*. Gliwice: PKJS, 2011.
25. Peng W, Huang H Z, Li Y, Zuo M, Xie M. Life cycle reliability assessment of new product – a Bayesian model updating approach. *Reliability Engineering and System Safety* 2013; 112: 109-119, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ress.2012.12.002>.
26. Relich M. A computational intelligence approach to predicting new product success. *Proceedings of the 11th International Conference on Strategic Management and its Support by Information Systems*, 2015, 142-150.
27. Relich M, Pawlewski P. A multi-agent system for selecting portfolio of new product development project. *Communications in Computer and Information Science* 2015; 524: 102-114, http://dx.doi.org/10.1007/978-3-319-19033-4_9.

28. Relich M. Identifying relationships between eco-innovation and product success. *Technology Management for Sustainable Production and Logistics*. Berlin Heidelberg: Springer, 2015, 173-192, http://dx.doi.org/10.1007/978-3-642-33935-6_9.
29. Rossi F, van Beek P, Walsh T. *Handbook of constraint programming*. Elsevier, 2006.
30. Salazar D, Rocco C M, Galvan B J. Optimization of constrained multiple-objective reliability problems using evolutionary algorithms. *Reliability Engineering and System Safety* 2006; 91: 1057-1070, <http://dx.doi.org/10.1016/j.res.2005.11.040>.
31. Trott P. *Innovation management and new product development*. Essex: Prentice Hall, 2005.
32. Ulrich K, Eppinger S. *Product design and development*. Boston: McGraw-Hill, 2011.
33. Xu K, Xie M, Tang L C, Ho S L. Application of neural networks in forecasting engine systems reliability. *Applied Soft Computing* 2003; 2: 255-268, [http://dx.doi.org/10.1016/S1568-4946\(02\)00059-5](http://dx.doi.org/10.1016/S1568-4946(02)00059-5).
34. Yadav O P, Singh N, Chinnam R B, Goel P S. A fuzzy logic based approach to reliability improvement estimation during product development. *Reliability Engineering and System Safety* 2003; 80: 63-74, [http://dx.doi.org/10.1016/S0951-8320\(02\)00268-5](http://dx.doi.org/10.1016/S0951-8320(02)00268-5).
35. Zafiroopoulos E P, Dialynas E N. Reliability prediction and failure mode effects and criticality analysis (FMECA) of electronic devices using fuzzy logic. *International Journal of Quality & Reliability Management* 2005; 22: 183-200, <http://dx.doi.org/10.1108/026567105105772>

Marcin RELICH

Faculty of Economics and Management

University of Zielona Góra

ul. Licealna 9, 65-417 Zielona Góra, Poland

E-mail: m.relich@wez.uz.zgora.pl

Marcin Relich

Wydział Ekonomii i Zarządzania
Uniwersytet Zielonogórski
Licealna 9, 65-417 Zielona Góra
E-mail: m.relich@wez.uz.zgora.pl

Wybór portfela projektów nowych produktów z uwzględnieniem niezawodności produktu

Słowa kluczowe: *estymacja kosztu, warianty alternatywne projektu, problem spełniania ograniczeń, programowanie w logice z ograniczeniami, system wspomagania decyzji*

Streszczenie: Wybór portfela projektów nowych produktów jest jedną z najistotniejszych decyzji podejmowanych w przedsiębiorstwie, wpływającą na przyszłą wartość zysków oraz konkurencyjność i rozwój przedsiębiorstwa. Zapewnienie niezawodności produktu jest kosztowne, ale zwiększa satysfakcję klienta z używanego produktu i redukuje koszty potencjalnych napraw gwarancyjnych, przyczyniając się do sukcesu rynkowego produktu. Celem artykułu jest opracowanie podejścia umożliwiającego budowę systemu wspomagania decyzji dotyczących wyboru portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia, z uwzględnieniem aspektu zapewnienia wymaganej niezawodności produktu. Problem wyboru portfela projektów nowych produktów został wyrażony w postaci problemu spełniania ograniczeń, co umożliwia zaprojektowanie systemu opartego na bazie wiedzy. Zbiór rozwiązań dopuszczalnych dotyczący alternatywnych projektów rozwoju nowych produktów jest otrzymywany z wykorzystaniem technik programowania w logice z ograniczeniami. Opracowane podejście jest dedykowane dla przedsiębiorstw, które realizują strategię modernizacji wytwarzanego produktu.

1. Wstęp

Rozwój nowego produktu i jego wprowadzenie na rynek jest jednym z najważniejszych procesów biznesowych we współczesnym przedsiębiorstwie. W związku z bardzo dynamicznym rozwojem techniki i technologii, zwiększającymi się oczekiwaniami ze strony klienta oraz zwiększeniem poziomu globalnej konkurencji, nastąpiło skrócenie cyklu życia produktu [8, 11]. W przypadku rozbudowanych produktów i ograniczonych zasobów (np. finansowych, kadrowych), opracowanie rozwiązań innowacyjnych w krótkim okresie jest utrudnione. W konsekwencji przedsiębiorstwa często preferują strategię modernizacji wytwarzanego produktu, która ma na celu dopasowanie produktu do zmieniających się wymagań klientów [8, 31]. Modernizacja już wytwarzanego produktu redukuje czas, koszt i ryzyko związane z projektowaniem od podstaw nowego produktu [13, 15, 28]. Szybsze wprowadzenie produktu na rynek może zapewnić przedsiębiorstwu przewagę nad konkurentami. Jednakże skrócenie czasu projektowania produktu może skutkować obniżeniem jego niezawodności, a w konsekwencji doprowadzić do zwiększenia kosztu napraw gwarancyjnych czy wymiany produktu na nowy. Ponadto, spadek zaufania klientów w zakresie jakości sprzedawanych przez przedsiębiorstwo produktów może w konsekwencji doprowadzić do spadku sprzedaży i zysku. Z drugiej strony zwiększone nakłady w zakresie testowania produktu na etapie badań i rozwoju prowadzą zazwyczaj do wzrostu ceny produktu, co również jest niekorzystnie odbierane przez klienta. Powstaje wobec tego

potrzeba systemowego podejścia do zapewnienia wymaganej niezawodności produktu, realizowanego już na etapie wyboru portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia.

Niezawodność jest zdolnością do utrzymywania gotowości wypełniania przez produkt wymaganych zadań w ustalonych warunkach i w określonym przedziale czasu użytkowania [22]. W literaturze przedmiotu niezawodność produktu jest szeroko rozważana w aspekcie inżynierskim (np. jako wyznaczanie modeli naprężania/odkształcania materiałów na etapie testowania nowego produktu), mającym na celu poprawę trwałości produktu i zapewnienie wymaganego normami bezpieczeństwa użytkowania produktu [7, 12]. Rzadziej niezawodność produktu jest rozpatrywana w ujęciu systemowym, w którym odnosi się ona do wszystkich etapów cyklu życia produktu i umożliwia ustalenie jej zgodności z celami biznesowymi przedsiębiorstwa, takimi jak satysfakcja klienta, wzrost sprzedaży, redukcja kosztów rozwinięcia produktu, jego produkcji i napraw gwarancyjnych.

Murthy [22] proponuje system podejmowania decyzji dotyczących ustalenia parametrów niezawodności produktu, bazujący na minimalizacji kosztu napraw gwarancyjnych i rozwinięcia produktu oraz na modelu użytkowania produktu. Autor ten rozważa zapewnienie niezawodności produktu na trzech poziomach: całego przedsiębiorstwa, produktu i pojedynczego komponentu produktu, a także w trzech fazach cyklu życia produktu: koncepcyjnej, rozwinięcia i sprzedaży. Z kolei Kumar [19] przedstawia system zarządzania bezpieczeństwem produktu oparty na bazie wiedzy, uwzględniającej proces wytwarzania produktu i otoczenie przedsiębiorstwa (wymagania klientów, jakość materiałów od dostawców). Rozwiązania te rozpatrują niezawodność produktu w ujęciu systemowym, jednakże nie przedstawiają jej wpływu na wybór optymalnego portfela projektów nowych produktów. Biorąc pod uwagę fakt, że niezawodność produktu wpływa na satysfakcję klienta, wielkość sprzedaży i poziom kosztów, istotnym wydaje się jej uwzględnienie przy wyznaczaniu portfela nowych produktów do rozwinięcia i wsparcie decydenta przy wyborze tego portfela. Stanowi to motywację do opracowania podejścia umożliwiającego budowę systemu wspomaganie decyzji o wyborze portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia, z uwzględnieniem aspektu zapewnienia wymaganej niezawodności produktu.

Ocena niezawodności produktu w jego różnych fazach życia może bazować na informacjach obiektywnych (np. dane z symulacji komputerowych, testowania prototypów) i informacjach subiektywnych (np. doświadczenia z wcześniejszych podobnych produktów, opinie ekspertów) [25]. Chin [10] przedstawia natomiast wykorzystanie informacji pozyskanych od klienta i z przedsiębiorstwa (cele biznesowe, zasoby i ograniczenia) do oceny niezawodności produktu, procesu projektowania i produkcji, czasu rozwinięcia produktu i jego produkcji oraz kosztu, na etapie wstępnego projektowania produktu. Wymienione podejścia do oceny niezawodności produktu i kosztu jego rozwinięcia oraz produkcji wykorzystują informacje z otoczenia i samego przedsiębiorstwa, które można przedstawić w postaci zbiorów zmiennych i ograniczeń. W odróżnieniu od powyższych podejść, w niniejszym opracowaniu proponuje się wykorzystanie zbiorów zmiennych i ograniczeń do sformułowania problemu wyboru portfela nowych produktów w postaci problemu spełniania ograniczeń (PSO), który umożliwia projektowanie bazy wiedzy systemu wspomaganie decyzji i wykorzystanie deklaratywnych języków programowania do efektywnego wyznaczenia zbioru rozwiązań alternatywnych.

Tradycyjna analiza niezawodności produktu wymaga specyfikacji parametrów rozkładu uszkodzeń produktu i przyjęcia pewnych założeń, które są czasami trudne do zweryfikowania [33]. Między innymi te trudności stały się podstawą zastosowania algorytmów heurystycznych w celu estymacji niezawodności produktu, wśród których znajdują się sieci neuronowe [21, 33], systemy oparte na logice rozmytej [34, 35] i algorytmy ewolucyjne [9, 30]. W niniejszym opracowaniu wykorzystano system rozmyto-neuronowy do

identyfikacji zależności w obszarze estymacji niezawodności produktu, kosztu rozwinięcia produktu i jego produkcji.

Niezawodność produktu można mierzyć na wiele sposobów, na przykład jako średni czas do wystąpienia uszkodzenia, intensywność uszkodzeń, średni czas usunięcia uszkodzenia, średni czas pomiędzy uszkodzeniami, średnia trwałość (średnia długość życia produktu), dyspozycyjność (czas działania wyrażony jako relacja czasu działania i napraw) [2, 16]. Projektant wyrobu postrzega niezawodność produktu poprzez jego cechy (np. związane z niezawodnością wykorzystanych materiałów), natomiast konsument postrzega niezawodność produktu poprzez jego atrybuty (np. trwałość). Każde uszkodzenie produktu zmniejsza poziom satysfakcji klienta z używanego produktu, przy czym czas wystąpienia pierwszego uszkodzenia istotnie wpływa na ten poziom [22]. Z tego powodu jako miarę niezawodności produktu przyjęto w niniejszej pracy średnią liczbę cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia.

Rozdział 2 zawiera sformułowanie problemu wyboru portfela nowych produktów w postaci PSO. W rozdziale 3 przedstawiono proponowaną metodę budowy systemu wspomagania decyzji (SWD) dla wyboru portfela projektów nowych produktów. Rozdział 4 zawiera przykład ilustrujący estymację kosztu opracowania nowego produktu, niezawodności produktu i kosztu napraw gwarancyjnych, wybór portfela produktów do rozwinięcia oraz wyznaczanie rozwiązań dopuszczalnych dla zadanej niezawodności produktu. W ostatnim rozdziale przedstawiono uwagi końcowe dotyczące możliwości i ograniczeń zastosowania proponowanego podejścia do wyboru portfela produktów do rozwinięcia z uwzględnieniem aspektu niezawodności produktu.

2. Sformułowanie problemu wyboru portfela nowych produktów w postaci PSO

Proces opracowania nowego produktu składa się z sekwencji następujących etapów: identyfikacja potrzeb klientów, generowanie pomysłów na nowe produkty, wybór portfela nowych produktów do rozwinięcia, budowa i testowanie prototypów nowego produktu [27, 31, 32]. Szczególne miejsce w tym procesie zajmuje etap wyboru portfela nowych produktów do rozwinięcia, ponieważ niewłaściwa identyfikacja potencjału koncepcji nowego produktu skutkuje znacznymi wydatkami na rozwinięcie i marketing chybionych produktów i pomniejszeniem środków na rozwinięcie alternatywnych, bardziej rentownych produktów.

Ograniczone zasoby przedsiębiorstwa wymuszają wybór i rozwinięcie tylko najbardziej obiecujących projektów nowych produktów ze zbioru opracowanych koncepcji. W sytuacji ograniczonego budżetu na badania i rozwój (B+R) szczególnego znaczenia nabiera jakość estymacji kosztu rozwinięcia nowego produktu. Jeżeli projekty nowych produktów nie różnią się istotnie w zakresie wykonanych prac rozwojowych od wcześniejszych projektów, wówczas do oszacowania kosztu rozwinięcia nowego produktu można wykorzystać wartości średnie kosztu dla danej linii produktów [5, 14]. Jednakże często występuje sytuacja, w której projekty nowych produktów wchodzących w skład tej samej linii mają różny zakres prac rozwojowych, od niewielkich modyfikacji po znaczne zmiany w konstrukcji produktu [14, 23]. W tej sytuacji proponuje się wyznaczenie zmiennych związanych z produktem, przedsiębiorstwem i jego otoczeniem, które w istotny sposób wpływają na koszt opracowania nowego produktu, a następnie ich wykorzystanie do estymacji tego kosztu. Dodatkowym kryterium wyboru tych zmiennych do modelu prognostycznego jest możliwość oszacowania ich wartości na etapie projektowania koncepcyjnego produktu, czyli zanim produkt przejdzie do fazy projektowania szczegółowego, budowy i testowania prototypów. Przykładem tego rodzaju zmiennych może być:

- liczba dodatkowych cech nowego produktu zgłaszana przez klientów,

- liczba elementów w nowym produkcie,
- liczba nowych elementów w produkcie,
- liczba pracowników uczestnicząca w pracach koncepcyjnych, konstrukcyjnych czy testowania prototypów nowego produktu,
- liczba maszyn i urządzeń wymaganych do budowy prototypu czy testowania nowego produktu,
- liczba elementów w nowym produkcie przewidzianych do obróbki/montażu,
- liczba i koszt materiałów wymaganych do budowy nowego produktu.

Zapewnienie wymaganej niezawodności produktu R jest kosztownym procesem, związanym z wypełnieniem oczekiwań zgłaszanych przez potencjalnych klientów nowego produktu, zakresem prac projektowych, testowaniem kolejnych prototypów produktu, wymaganymi materiałami czy opracowaniem nowej technologii produkcji [20]. Zwiększenie niezawodności produktu ma na celu zmniejszenie kosztów potencjalnych napraw gwarancyjnych C_{wi} oraz zwiększenie satysfakcji klienta z używanego produktu i reputacji przedsiębiorstwa, a w konsekwencji okresu przebywania produktu na rynku. Jednakże ograniczony budżet na badania i rozwój nowych produktów wymusza wyznaczenie optymalnej wartości pomiędzy R a C_{wi} , w celu uniknięcia sytuacji przeznaczenia znacznych nakładów finansowych na niewielką poprawę trwałości nowego produktu [1].

Przedsiębiorstwo dysponuje określonym budżetem na badania i rozwój nowych produktów B , który jest przeznaczony na badania rynkowe C_M i rozwinięcie portfela I najbardziej obiecujących produktów C_{Di} , co można wyrazić następująco:

$$C_M + \sum_{i=1}^I C_{Di} \leq B \quad (1)$$

Badania rynkowe mają na celu identyfikację potrzeb klientów, poziomu akceptacji dla nowego produktu przy proponowanej cenie czy też ocenę konkurencji. Rozwinięcie nowych produktów następuje również przy ograniczeniu osobowym dotyczącym liczby pracowników projektujących i testujących (TMT) i -ty produkt, która nie może być większa niż łączna liczba pracowników działu B+R (TM) w przyjętej jednostce czasu t , co można wyrazić jako:

$$\sum_{i=1}^I \sum_{t=1}^T TMT_{i,t} \leq \sum_{t=1}^T TM_t \quad (2)$$

Na decyzję o wyborze portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia ma również wpływ koszt jednostkowy wytworzenia produktu c_{Ui} , który zależy między innymi od kosztu robocizny oraz ceny materiałów i technologii niezbędnych dla zapewnienia wymaganej niezawodności produktu. Cena sprzedaży nowego produktu jest ograniczona przez cenę produktów substytucyjnych p_i . Zbyt duży koszt materiałów czy technologii może wpływać na ograniczenie marży i -tego produktu m_i i nie zapewniać pożądanego zwrotu z inwestycji. Z tego powodu istotne jest wybranie takich projektów nowych produktów, które przy minimalnym koszcie zapewnienia należytej niezawodności produktu i napraw gwarancyjnych, będą miały minimalny koszt jednostkowy wytworzenia produktu, a tym samym maksymalną rentowność sprzedaży. Ograniczenie dotyczące kosztu jednostkowego wytworzenia i -tego produktu można zapisać następująco:

$$m_i \leq p_i - c_{Ui} \quad (3)$$

Wyszczególnienie w modelu opracowania nowego produktu zmiennych i ograniczeń, pozwala sformułować problem wyboru portfela projektów nowych produktów w postaci problemu spełniania ograniczeń (PSO), który można wyrazić następująco [4, 29]:

$$PSO = ((V, D), C) \quad (4)$$

gdzie:

$V = \{v_1, v_2, \dots, v_n\}$ – skończony zbiór n zmiennych decyzyjnych,

$D = \{d_1, d_2, \dots, d_n\}$ – zbiór dziedzin n zmiennych decyzyjnych,

$C = \{c_1, c_2, \dots, c_m\}$ – skończony zbiór m ograniczeń wiążących zmienne decyzyjne i limitujących ich wartości.

Poszukiwane rozwiązanie PSO jest rozwiązaniem dopuszczalnym, w którym wartości wszystkich zmiennych spełniają wszystkie ograniczenia, bądź też rozwiązaniem optymalnym, w którym szukane jest ekstremum funkcji celu określonej na wybranym podziorze zmiennych decyzyjnych. Problem wyboru portfela projektów nowych produktów jest problemem optymalizacji wielokryterialnej, w którym wybór i -tego produktu do portfela projektów zależy od jednoczesnej minimalizacji:

1. kosztu opracowania nowego produktu C_{Di}
2. kosztu napraw gwarancyjnych C_{Wi}
3. kosztu jednostkowego wytworzenia produktu c_{Ui}

Rozwiązanie przedstawionego problemu sprowadza się do odpowiedzi na pytanie:

1) Czy przy przyjętych ograniczeniach można wyznaczyć portfel projektów nowych produktów, a jeżeli tak, to jakie projekty wchodzi w jego skład?

Odpowiedź na powyższe pytanie związane jest z estymacją kosztu opracowania nowego produktu, kosztu jednostkowego wytworzenia tego produktu oraz wyznaczeniem optymalnej wartości niezawodności produktu w stosunku do kosztu napraw gwarancyjnych.

W przypadku, gdy przyjęte ograniczenia uniemożliwiają otrzymanie portfela projektów nowych produktów lub otrzymane rozwiązanie nie jest satysfakcjonujące dla decydenta, wówczas można przeformułować problem szukając odpowiedzi na następujące pytanie:

2) Jakie wartości powinny mieć zmienne decyzyjne (np. liczba pracowników działu B+R, liczba czy koszt materiałów wymaganych do wytworzenia produktu), aby nie przekroczyć przyjętych ograniczeń (np. budżetu opracowania nowego produktu, kosztu jednostkowego wytworzenia produktu, wymaganej niezawodności produktu)?

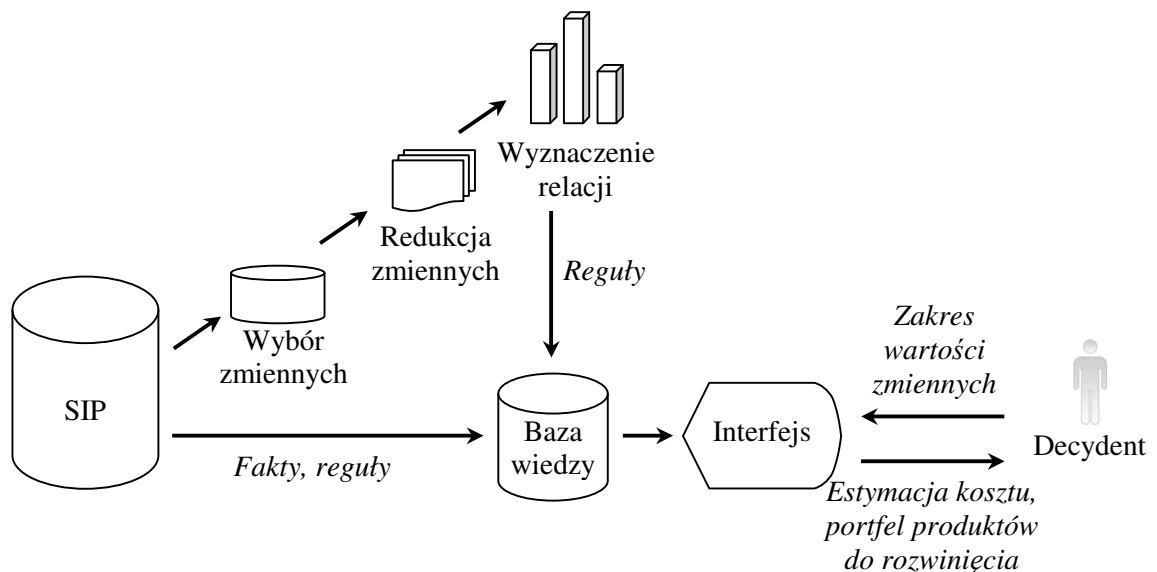
Przedstawione dwie klasy pytań odnoszą się odpowiednio do zadań prognozowania i diagnozowania. Pierwsza klasa zadań odnosi się do problemów, w których dla zadanych wartości wybranych zmiennych decyzyjnych wyznaczane są wartości wybranych funkcji celu. Natomiast druga klasa zadań odnosi się do problemów, w których dla zadanych wartości funkcji celu poszukiwane są alternatywne przedziały wartości arbitralnie wybranych zmiennych decyzyjnych. Obie klasy problemów w sposób naturalny można wyrazić w formalizmie PSO i rozwiązać z wykorzystaniem języków programowania z ograniczeniami [6].

3. Metoda budowy SWD dla wyboru portfela projektów nowych produktów

W przypadku opracowywania nowych produktów stanowiących modernizację już wytwarzanych produktów, do estymacji kosztu rozwinięcia nowego produktu można wykorzystać dane ze specyfikacji wcześniejszych projektów. Dane te są przechowywane w systemach informatycznych przedsiębiorstwa (SIP) takich jak ERP (*enterprise resource planning*) czy CAD (*computer-aided design*). Dostęp do danych gromadzonych w systemach

informatycznych przedsiębiorstwa umożliwia ich wykorzystanie do identyfikacji zmiennych objaśniających, które istotnie wpływają na zmienną objaśnianą (np. koszt rozwinięcia nowego produktu, koszt napraw gwarancyjnych). Kryterium wyboru zmiennej objaśniającej do modelu prognostycznego, oprócz istotnego wpływu na zmienną objaśnianą, jest również możliwość uzyskania wartości tych zmiennych na etapie planowania koncepcyjnego produktu. Następnie dla wybranego zbioru zmiennych objaśniających jest wykonywana analiza głównych składowych, w celu sprawdzenia możliwości redukcji liczby zmiennych i ostatecznie uniknięcia powielania się danych. Kolejny element proponowanej metody dotyczy wyznaczenia zależności pomiędzy zmiennymi objaśniającymi a zmienną objaśnianą. Zależności te mogą być określane na przykład z wykorzystaniem modeli regresji liniowej lub metod uczenia maszynowego [26]. Wyznaczone relacje zapisane w postaci reguł warunkowych rozszerzają i/lub aktualizują bazę wiedzy, na podstawie której SWD wyznacza prognozę kosztu, portfel produktów do rozwinięcia oraz scenariusze symulacyjne dla zadanego zakresu wartości zmiennych wejściowych. Baza wiedzy oprócz relacji składa się również z faktów, na przykład poziomu zasobów występujących w przedsiębiorstwie.

Reguły zgromadzone w bazie wiedzy są podstawą estymacji kosztu po określeniu przewidywanych wartości zmiennych objaśniających dla rozważanych projektów nowych produktów. Otrzymane prognozy kosztu opracowania nowych produktów, ich wytworzenia i potencjalnych napraw gwarancyjnych są podstawą wyboru portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia. Wyznaczony optymalny portfel projektów nowych produktów jest prezentowany decydentowi, który może zmienić zakres wartości zmiennych wejściowych, aby sprawdzić alternatywne możliwości utworzenia portfela projektów przy spełnieniu zadanych ograniczeń. Rysunek 1 przedstawia strukturę systemu wspomaganego decyzji wykorzystywanego przy wyborze portfela projektów nowych produktów (WPPNP).

Rys. 1. Struktura systemu wspomaganego decyzji dla WPPNP

Problem spełniania ograniczeń może zostać wyrażony w postaci bazy wiedzy. Przyjmijmy, że baza wiedzy opisująca system jest reprezentowana jako zbiory U, W, Y , opisujące pewne własności systemu $U \in U, W \in W, Y \in Y$. U składa się ze zmiennych wejściowych, Y ze zmiennych wyjściowych, natomiast W ze zmiennych pomocniczych. Wiedza opisująca właściwości rozważanego systemu jest przedstawiana w postaci zbioru faktów $F(U, W, Y)$ i relacji (w tym ograniczeń) pomiędzy poszczególnymi zmiennymi U, W ,

Y . Przedstawione zbiory zmiennych wejściowych, wyjściowych i pomocniczych można wyrazić odpowiednio jako $U = \{u_1, \dots, u_j\}$, $Y = \{y_1, \dots, y_k\}$, $W = \{w_1, \dots, w_l\}$, gdzie $U = Du_1 \times Du_2 \times \dots \times Du_j$, $Y = Dy_1 \times Dy_2 \times \dots \times Dy_k$, $W = Dw_1 \times Dw_2 \times \dots \times Dw_l$, a $F(U)$ i $F(Y)$ są zbiorami ograniczeń, łączącymi zmienne z różnych domen. Rozważany problem dotyczy znalezienia takiego $R \subset U \times W \times Y$, które implikuje $F(U) \rightarrow F(Y)$ [3].

Struktura bazy wiedzy może zostać opisana z wykorzystaniem metody algebraiczno-logicznej, której formalizm w kontekście zarządzania portfelem projektów został przedstawiony w [3]. Metoda algebraiczno-logiczna pozwala zaimplementować rozważany problem w środowisku programowania w logice z ograniczeniami (*constraint logic programming* – CLP). CLP jest platformą do rozwiązywania problemów kombinatorycznych określonych przez zbiór zmiennych i powiązanych z nimi dziedzin oraz zbiór ograniczeń limitujących możliwe kombinacje wartości zmiennych. Istotną cechą ograniczeń stanowi ich deklaratywny charakter. Deklaratywność oznacza, że odpowiedni opis rozwiązywanego problemu, jest zarazem programem rozwiązującym ten problem [24, 29]. W poszukiwaniu rozwiązania PSO wykorzystywane są metody podziału i ograniczeń bazujące na heurystycznych funkcjach oceny przestrzeni rozwiązań dopuszczalnych. Metody te są dostępne w środowisku CLP, np. w platformach programistycznych CHIP, ILOG czy Oz Mozart [6].

4. Przykład

Celem przykładu jest przedstawienie możliwości wykorzystania systemu rozmyto-neuronowego do identyfikacji zależności pomiędzy zmiennymi i specyfikacji tych zależności w postaci reguł warunkowych, jak również technik programowania w logice z ograniczeniami do wyznaczenia alternatywnych portfeli projektów rozwoju nowych produktów. Przykład składa się z dwóch części nawiązujących do problemów (pytań) przedstawionych w ramach modelu wyboru portfela nowych produktów (por. rozdział 2). Pierwsza część dotyczy estymacji kosztu rozwinięcia produktu (podrozdział 4.1) oraz estymacji niezawodności produktu i kosztu napraw gwarancyjnych (podrozdział 4.2), w celu wyznaczenia portfela produktów do rozwinięcia (podrozdział 4.3). Druga część przedstawia wykorzystanie środowiska programistycznego CLP do poszukiwania zbioru takich wartości zmiennych wejściowych, przy których zadane ograniczenia są spełnione (podrozdział 4.4).

4.1. Estymacja kosztu opracowania nowego produktu

W celu uwzględnienia różnic występujących w zakresie prac rozwojowych dla danego projektu nowego produktu, zaproponowano następujący model prognostyczny:

$$C_D = f(V_1, V_2, V_3) \quad (5)$$

gdzie: C_D – koszt opracowania nowego produktu, V_1 – liczba elementów w nowym produkcie, V_2 – liczba nowych elementów w produkcie, V_3 – liczba pracowników uczestniczących w projektowaniu, budowie i testowaniu nowego produktu.

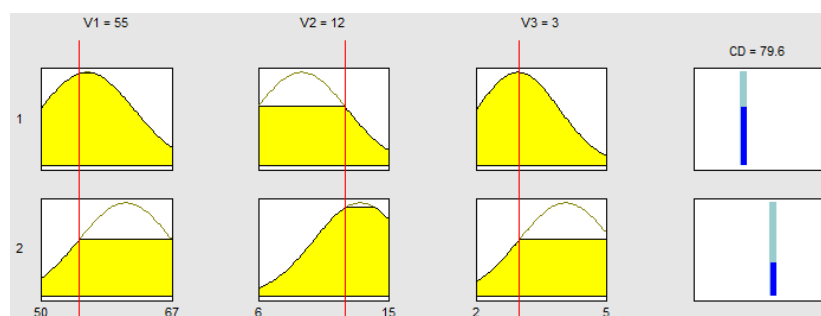
Zbiór danych obejmuje 38 zakończonych projektów dotyczących tej samej linii produktów co rozważane nowe projekty do rozwinięcia. W celu określenia jakości prognozowania danego modelu, ze zbioru danych wyodrębniono zbiór uczący (30 projektów) i zbiór testowy (8 projektów). Estymację kosztu opracowania nowego produktu przeprowadzono z wykorzystaniem średniej arytmetycznej, regresji liniowej i systemu rozmyto-neuronowego (*adaptive neuro-fuzzy inference system* – ANFIS). System rozmyto-neuronowy łączy w sobie zalety sztucznych sieci neuronowych (możliwość uczenia i identyfikacji złożonych zależności) i logiki rozmytej (możliwość inkorporacji wiedzy

eksperta i wyrażenia zidentyfikowanych zależności w postaci reguł warunkowych *if-then*) [17, 18, 26]. Metodę uczenia systemu rozmyto-neuronowego oraz parametry procesu uczenia dobrano w sposób eksperymentalny, porównując błędy generowane przez metodę *grid partition* oraz *subtractive clustering* zaimplementowane w środowisku Matlab®. Dla przyjętego zbioru danych błędy o mniejszych wartościach zostały wygenerowane z wykorzystaniem metody *subtractive clustering* z parametrami o następujących wartościach: *squash factor* – 1.25, *accept ratio* – 0.5, *reject ratio* – 0.15 oraz *range of influence* (RI) od 0.1 do 1.5. Tabela 1 przedstawia błąd średniokwadratowy (*root mean square error* – RMSE) dla zbioru uczącego i testowego oraz liczbę reguł otrzymaną z wykorzystaniem ANFIS, regresji liniowej oraz średniej.

Tabela 1. RMSE oraz liczba reguł dla estymacji kosztu opracowania produktu

Model	RMSE w zbiorze uczącym	RMSE w zbiorze testowym	Liczba reguł
ANFIS, RI = 0.1	1.456	2.396	24
ANFIS, RI = 0.2	1.456	4.725	11
ANFIS, RI = 0.3	1.473	15.572	6
ANFIS, RI = 0.4	1.462	9.937	6
ANFIS, RI = 0.5	1.478	6.600	4
ANFIS, RI = 0.6	1.599	2.193	3
ANFIS, RI = 0.7	1.599	2.187	3
ANFIS, RI = 0.8	1.599	2.159	3
ANFIS, RI = 0.9	1.616	2.120	2
ANFIS, RI = 1	1.617	2.111	2
ANFIS, RI = 1.5	1.626	2.148	2
Regresja liniowa	2.982	3.096	1
Średnia	15.429	21.817	1

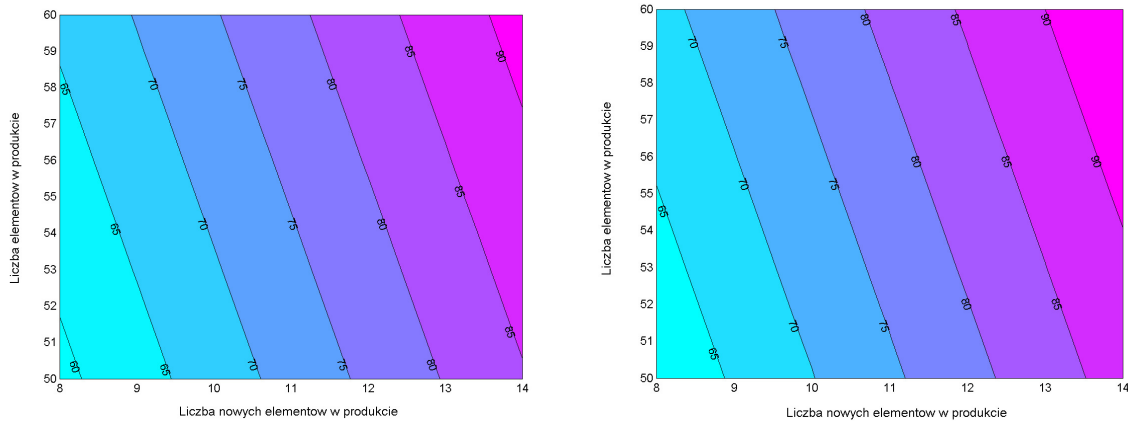
System rozmyto-neuronowy wygenerował w zbiorze uczącym mniejsze wartości błędu RMSE niż średnia arytmetyczna i model regresji liniowej. Jednakże w zbiorze testowym wartość błędu RMSE dla ANFIS i parametru RI w zakresie od 0.2 do 0.5 przewyższała RMSE otrzymane z wykorzystaniem regresji liniowej. Najmniejsze wartości błędu RMSE oraz niewielką liczbę reguł uzyskano z wykorzystaniem ANFIS dla parametru RI w zakresie od 0.6 do 1.5. Rysunek 2 przedstawia wykorzystanie ANFIS (dla RI = 1) do estymacji kosztu opracowania nowego produktu C_D , przy następujących wartościach zmiennych wejściowych: $V_1 = 55$, $V_2 = 12$, $V_3 = 3$.

Rys. 2. Estymacja kosztu opracowania nowego produktu z wykorzystaniem ANFIS

Prognoza punktowa kosztu opracowania nowego produktu (79.6 tys. euro) może zostać następnie rozszerzona w kierunku prognozy przedziałowej, aby sprawdzić wrażliwość

zmiany kosztu dla zadanego zakresu zmiennych wejściowych. Rysunek 3 przedstawia estymację kosztu opracowania nowego produktu przy liczbie elementów w nowym produkcie w zakresie od 50 do 60, liczbie nowych elementów w produkcie od 8 do 14 oraz 3 pracownikach (wykres po lewej) i 4 pracownikach (wykres po prawej).

Rys. 3. Koszt opracowania nowego produktu w zależności od zmian V_1 , V_2 , V_3

Na rysunku 3 można zauważyć siłę i kierunek zmian kosztu opracowania nowego produktu w zależności od zmian V_1 , V_2 , V_3 . Wzrost liczby elementów w nowym produkcie powoduje wzrost kosztu opracowania nowego produktu średnio o 0.7 tys. euro, natomiast każdy nowy element w produkcie powoduje wzrost kosztu opracowania nowego produktu średnio o 4.3 tys. euro. Ponadto, przeprowadzona analiza wykazała, że dodatkowy pracownik zaangażowany w projektowanie i testowanie nowego produktu powoduje wzrost kosztu opracowania nowego produktu średnio o 2.4 tys. euro. Tego rodzaju analiza jest przeprowadzana dla każdego potencjalnego produktu, wskazując siłę zmiany kosztu opracowania nowego produktu w zależności od zmiany wartości zmiennych wejściowych.

4.2. Estymacja niezawodności produktu i kosztu napraw gwarancyjnych

Kolejnym kryterium wyboru portfela projektów do rozwinięcia jest koszt napraw gwarancyjnych, który obejmuje rozpatrzenie reklamacji, naprawę wadliwego produktu czy jego wymianę na nowy. Niezawodność produktu jest mierzona jako średnia liczba cykli użycia produktu do wystąpienia pierwszego uszkodzenia, natomiast koszt napraw gwarancyjnych jest mierzony jako średni koszt przypadający na 1 000 sprzedanych produktów z danej linii w pierwszych 24 miesiącach od daty sprzedaży. Wyznaczenie zależności pomiędzy niezawodnością produktu a kosztem napraw gwarancyjnych pozwala ustalić optymalną wartość inwestowania w zwiększenie niezawodności produktu.

W celu estymacji niezawodności nowego produktu zaproponowano następujący model prognostyczny:

$$R = f(V_1, V_2, V_4, V_5) \quad (6)$$

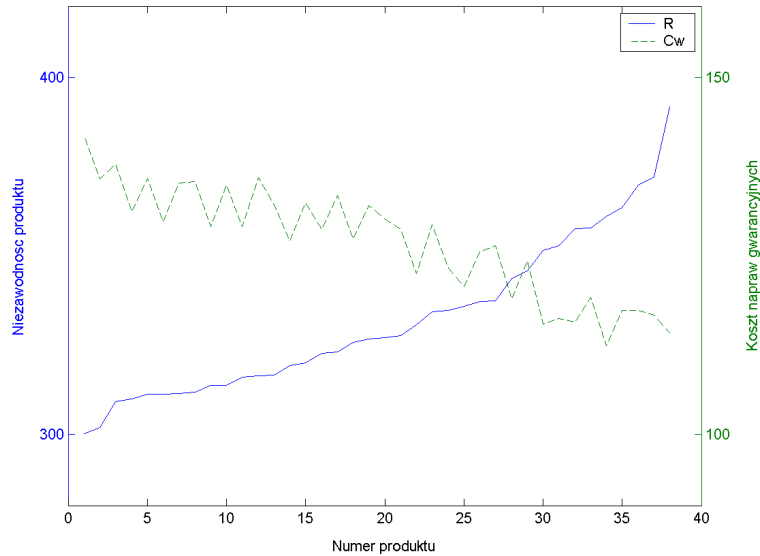
gdzie: R – niezawodność produktu, V_1 – liczba elementów w nowym produkcie, V_2 – liczba nowych elementów w produkcie, V_4 – liczba materiałów w nowym produkcie, V_5 – koszt wymaganych materiałów. Tabela 2 przedstawia liczbę reguł oraz błąd RMSE otrzymany z wykorzystaniem ANFIS, regresji liniowej oraz średniej.

Tabela 2. RMSE oraz liczba reguł dla estymacji niezawodności produktu

Model	RMSE w zbiorze uczącym	RMSE w zbiorze testowym	Liczba reguł
ANFIS, RI = 0.1	0.053	3.574	30
ANFIS, RI = 0.2	0.079	3.655	26
ANFIS, RI = 0.3	0.062	3.981	18
ANFIS, RI = 0.4	0.061	4.625	12
ANFIS, RI = 0.5	0.043	10.912	10
ANFIS, RI = 0.6	0.031	5.558	9
ANFIS, RI = 0.7	0.138	4.597	7
ANFIS, RI = 0.8	1.154	10.614	5
ANFIS, RI = 0.9	1.587	2.722	4
ANFIS, RI = 1	2.216	2.844	3
ANFIS, RI = 1.5	2.554	2.956	2
Regresja liniowa	9.657	8.047	1
Średnia	21.412	22.464	1

Parametry budowy i uczenia systemu rozmyto-neuronowego przyjęto takie same jak w podrozdziale 4.1. Najmniejszy błąd RMSE w zbiorze testowym otrzymano dla ANFIS, w którym parametr RI równał się 0.9. W dwóch przypadkach (dla RI=0.5 i RI=0.8) RMSE w zbiorze testowym wygenerowany przez ANFIS był większy niż dla modelu regresji liniowej. Wskazuje to na konieczność porównywania wyników otrzymywanych przez ANFIS dla różnych parametrów jego budowy i uczenia, co jest niewątpliwie wadą stosowania tego rodzaju struktur. Jednakże precyzyjniejsza estymacja kosztu przy niewielkiej liczbie reguł (dla RI od 0.9 do 1.5) wskazuje na atrakcyjność wykorzystania tego narzędzia do budowy/aktualizacji bazy wiedzy.

W kolejnym etapie wyznaczana jest zależność pomiędzy średnią liczbą cykli użycia produktu do wystąpienia pierwszego uszkodzenia a kosztem napraw gwarancyjnych. W przypadku istnienia istotnej zależności pomiędzy tymi zmiennymi (wartość bezwzględna współczynnika korelacji większa od 0.8), wyznaczana jest przewidywana wartość kosztu napraw gwarancyjnych na etapie wyboru portfela projektów do rozwinięcia. Rysunek 4 przedstawia średnią liczbę cykli użycia produktu do wystąpienia pierwszego uszkodzenia R (lewa oś rzędnych, linia ciągła) oraz koszt napraw gwarancyjnych C_W (prawa oś rzędnych, linia przerywana) dla 38 dotychczasowych produktów (oś odciętych). W celu zaobserwowania zależności pomiędzy tymi zmiennymi, liczba cykli użycia produktu do wystąpienia pierwszego uszkodzenia została posortowana rosnąco. Wartość współczynnika korelacji wynosi -0.908 , co wskazuje na silną zależność pomiędzy wzrostem liczby cykli użycia produktu do wystąpienia pierwszego uszkodzenia a spadkiem kosztu napraw gwarancyjnych. Przeprowadzona analiza wykazała, że poprawa niezawodności powyżej liczby 390 cykli użycia produktu do wystąpienia pierwszego uszkodzenia nie przekłada się na istotny spadek kosztu napraw gwarancyjnych.

Rys. 4. Niezawodność produktu a koszt napraw gwarancyjnych

Dane dotyczące nowego produktu (liczba elementów, liczba i cena materiałów) są również podstawą oszacowania jednostkowego kosztu produkcji, który oprócz kosztu opracowania nowego produktu i kosztu napraw gwarancyjnych jest kryterium wyboru portfela produktów do rozwinięcia.

4.3. Wybór portfela produktów do rozwinięcia

W przypadku ograniczeń finansowych związanych z budżetem na badania i rozwój nowych produktów czy też kadrowych dotyczących wymaganych specjalistów, przedsiębiorstwo jest zmuszone wybrać do wdrożenia tylko najbardziej obiecujące produkty. Przyjmując założenie, że wielkość sprzedaży produktów z tej samej linii jest podobna, kryterium decydującym o wyborze portfela produktów jest koszt ich opracowania C_D , produkcji c_U i potencjalnych napraw gwarancyjnych C_W . Koszt opracowania nowych produktów oraz napraw gwarancyjnych jest wyrażony w innej jednostce niż koszt jednostkowy produkcji. W celu doprowadzenia do porównywalności ocen względem różnych kryteriów, znormalizowano wartości kosztu C_D , c_U i C_W .

Rozważane jest 11 projektów rozwoju nowych produktów, dla których określono wartości zmiennych wejściowych V_1 - V_5 oraz czas trwania danego projektu T . Na podstawie tych wartości wyznaczono średnią liczbę cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia R oraz koszt opracowania nowego produktu, jego produkcji i potencjalnych napraw gwarancyjnych. Tabela 3 przedstawia wartości zmiennych oraz kryteriów potrzebnych do określenia portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia.

Tabela 3. Dane do określenia portfela projektów

Projekt \ Zmienna	P1	P2	P3	P4	P5	P6	P7	P8	P9	P10	P11
V_1	52	57	61	49	55	52	57	51	59	53	50
V_2	8	11	12	8	9	7	10	7	12	8	8
V_3	2	3	4	2	3	3	3	3	4	3	2
V_4	9	10	11	9	10	9	10	10	11	9	10
V_5	220	254	281	221	246	219	251	237	280	223	238

T	93	78	64	91	68	57	74	57	63	63	91
R	347	317	314	350	336	365	325	368	314	348	350
C_D	61	80	90	59	70	60	76	59	89	65	60
C_W	122	132	133	121	126	116	129	115	133	122	121
c_U	341	394	436	343	382	339	389	368	434	345	369

Na opracowanie nowych produktów przewidziano budżet 120 tys. euro, 150 dni roboczych i 6 pracowników działu B+R. Dodatkowe ograniczenia dotyczyły minimalnej niezawodności produktu ustalonej na 350 cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia i maksymalnej wartości kosztu jednostkowego produkcji wynoszącej 400 euro. Ponadto portfel projektów powinien zawierać co najmniej dwa nowe produkty do rozwinięcia. Dla powyższych danych i przyjętych ograniczeń uzyskano 5 rozwiązań dopuszczalnych, spośród których rozwiązaniem optymalnym jest opracowanie projektu P4 i P6. Koszt opracowania tego portfela projektów został oszacowany na 119 tys. euro w terminie realizacji przewidzianym na 148 dni roboczych.

W przypadku braku rozwiązania lub gdy otrzymane rozwiązanie nie jest satysfakcjonujące dla decydenta, rozważany problem można przeformułować szukając odpowiedzi na następujące pytanie: jakie wartości powinny mieć zmienne wejściowe, aby spełnić przyjęte ograniczenia? Wówczas zbiór rozwiązań dopuszczalnych szukany jest z wykorzystaniem metod dostępnych w środowisku programistycznym CLP.

4.4. Wyznaczanie rozwiązań dopuszczalnych dla zadanej niezawodności produktu

Średnia liczba cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia dla rozważanych projektów jest w zakresie od 314 do 368 (zmienna R w tabeli 3). Jeżeli wartości te nie odpowiadają polityce zapewnienia wymaganej niezawodności produktu, wówczas proponowane podejście identyfikuje zbiór wartości zmiennych wejściowych (jeżeli taki istnieje), przy którym możliwe jest osiągnięcie wymaganej niezawodności produktu.

Rozważane jest zwiększenie wymaganej niezawodności produktu powyżej 370 cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia. Szukana jest odpowiedź na pytanie: czy zmiana liczby nowych elementów w produkcie (V_2) i/lub liczby materiałów do wytworzenia nowego produktu (V_4) maksymalnie o 2 sztuki zwiększy wymaganą niezawodność produktu powyżej 370 cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia, przy jednoczesnym spełnieniu pozostałych ograniczeń (kosztowych, czasowych i kadrowych). Do identyfikacji zbioru rozwiązań dopuszczalnych wykorzystano środowisko programistyczne Oz Mozart, pozwalające wykorzystać ideę i metody programowania w logice z ograniczeniami.

Wykorzystanie metod programowania w logice z ograniczeniami umożliwia przedstawienie problemu w postaci deklaratywnej, co w połączeniu z technikami propagacji ograniczeń i dystrybucji zmiennych pozwala na znaczne zredukowanie przeszukiwanego zbioru potencjalnych rozwiązań i w konsekwencji przyspiesza uzyskanie rozwiązania. W tabeli 4 przedstawiono liczbę rozwiązań dopuszczalnych dla różnych wariantów zmian w V_2 i V_4 , a także optymalny portfel projektów nowych produktów wraz z przewidywaną liczbą cykli użycia danego produktu do pierwszego uszkodzenia.

Tabela 4. Liczba rozwiązań dopuszczalnych dla różnych wariantów portfela projektów

Wariant	Liczba rozwiązań dopuszczalnych	Optymalny portfel projektów
V_2 zmniejszenie o 1, V_4 bez zmian	1	P6 ($R = 389$), P8 ($R = 391$)
V_2 zmniejszenie o 1, V_4 zwiększenie o 1	3	P6 ($R = 391$), P8 ($R = 395$)

V_2 zmniejszenie o 1, V_4 zwiększenie o 2	6	P4 ($R = 371$), P6 ($R = 394$)
V_2 zmniejszenie o 2, V_4 bez zmian	15	P6 ($R = 422$), P8 ($R = 425$)
V_2 zmniejszenie o 2, V_4 zwiększenie o 1	15	P6 ($R = 424$), P8 ($R = 428$)
V_2 zmniejszenie o 2, V_4 zwiększenie o 2	6	P4 ($R = 395$), P6 ($R = 428$)

Dla rozważanego problemu zwiększenie średniej liczby cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia nastąpiło wraz ze zmniejszeniem liczby nowych elementów w produkcji i/lub zwiększeniem liczby wykorzystanych materiałów. Tego typu analiza umożliwia określenie wartości zmiennych wejściowych (parametrów projektu), które zapewniają uzyskanie wymaganej wartości kryterium decyzyjnego (w rozważanym przypadku jest to wymagana średnia liczba cykli użycia produktu do pierwszego uszkodzenia). Przedstawione podejście wskazuje kierunki potencjalnych zmian zapewniających spełnienie przyjętych ograniczeń, a w konsekwencji umożliwia optymalny wybór portfela nowych produktów do rozwinięcia.

5. Podsumowanie

Wybór portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia jest jedną z ważniejszych decyzji podejmowanych w przedsiębiorstwie, wpływając w znacznym stopniu na przyszłą wielkość zysków i rozwój firmy. Obserwowane ostatnio skrócenie cyklu życia produktów powoduje konieczność systematycznego rozwoju nowych produktów i ich umieszczania na rynku, aby podtrzymać konkurencyjność przedsiębiorstwa. W tej sytuacji jeszcze większego znaczenia nabiera decyzja o wyborze portfela najbardziej obiecujących projektów nowych produktów. Decyzja ta jest podejmowana w oparciu o wiele kryteriów, często sprzecznych ze sobą i z uwzględnieniem zasobów dostępnych w przedsiębiorstwie. Przykładem sprzecznych kryteriów jest zwiększenie niezawodności produktu przy jednoczesnym ograniczeniu kosztu jednostkowego wytworzenia produktu. Istotnym wydaje się więc wsparcie decydenta przy wyborze portfela projektów nowych produktów do rozwinięcia.

Wybór portfela projektów uzależniony jest od dostępnych w przedsiębiorstwie zasobów i bazuje na przewidywanej wartości kosztu i czasu realizacji projektu nowego produktu oraz jego sukcesu rynkowego. Sukces ten w decydującym stopniu zależy od satysfakcji klienta związanej z ceną produktu, jego funkcjami, ale przede wszystkim z niezawodnością produktu. Oryginalność proponowanego podejścia obejmuje włączenie aspektu niezawodności produktu do problemu wyboru portfela projektów nowych produktów. W ujęciu systemowym niezawodność produktu nie tylko redukuje koszt potencjalnych napraw gwarancyjnych, lecz przede wszystkim zwiększa satysfakcję klienta z używanego produktu, co w konsekwencji umożliwia wzrost reputacji przedsiębiorstwa, sprzedaży i zysków. Do cech proponowanego podejścia można zaliczyć wykorzystanie specyfikacji projektowej wcześniejszych produktów do identyfikacji zależności pomiędzy atrybutami produktu a kosztem i czasem realizacji projektu czy nakładami na zapewnienie zadanej niezawodności produktu a kosztami napraw gwarancyjnych. Zależności te są podstawą oszacowania wartości kryteriów wykorzystywanych do wyboru portfela projektów nowych produktów. Ponadto, proponowane podejście charakteryzuje się wyrażeniem zagadnienia wyboru portfela projektów w postaci problemu spełniania ograniczeń oraz wykorzystaniem technik programowania w logice z ograniczeniami do uzyskania rozwiązania tego problemu.

Zapis problemu w postaci zmiennych, ich domen oraz ograniczeń wiążących i limitujących te zmienne umożliwia wykorzystanie metody algebraiczno-logicznej do opisanie struktury bazy wiedzy i ułatwia jej rozbudowę czy aktualizację. Natomiast wykorzystanie technik programowania w logice z ograniczeniami pozwala przyspieszyć proces wyszukiwania rozwiązania.

Do ograniczeń przedstawionego podejścia można zaliczyć wymagania związane z pozyskaniem odpowiednio licznego zbioru danych (specyfikacji wcześniejszych projektów nowych produktów należących do tej samej linii) do estymacji kosztu opracowania nowego produktu czy kosztu napraw gwarancyjnych. Ponadto, proces budowy i doboru parametrów uczenia struktury rozmyto-neuronowej jest przeprowadzany w sposób eksperymentalny, co można traktować jako ograniczenie w porównaniu do budowy modeli regresji liniowej.

Literatura

1. Ahmed H, Chateaneuf A. Optimal number of tests to achieve and validate product reliability. *Reliability Engineering and System Safety* 2014; 131: 242-250.
2. Anderson D M. *Design for manufacturability*. London: CRC Press, 2014.
3. Bach I, Bocewicz G, Banaszak Z, Muszyński W. Knowledge based and CP-driven approach applied to multi product small-size production flow. *Control and Cybernetics* 2010; 39 (1): 69-95.
4. Banaszak Z, Zaremba M, Muszyński W. Constraint programming for project-driven manufacturing. *International Journal of Production Economics* 2009; 120: 463-475.
5. Ben-Arieh D, Qian L. Activity-based cost management for design and development stage. *International Journal of Production Economics* 2003; 83: 169-183.
6. Bocewicz G. Robustness of multimodal transportation networks. *Eksploatacja i Niezawodność – Maintenance and Reliability* 2014; 16 (2): 259-269.
7. Booker J D, Rainer M, Swift K G. *Designing capable and reliable products*. Oxford: Butterworth-Heinemann, 2001.
8. Chan S L, Ip W H. A dynamic decision support system to predict the value of customer for new product development. *Decision Support Systems* 2011; 52: 178-188.
9. Chatterjee S, Bandopadhyay S. Reliability estimation using a genetic algorithm-based artificial neural network: an application to a load-haul-dump machine. *Expert Systems with Applications* 2012; 39: 10943-10951.
10. Chin K S, Chan A, Yang J B. Development of a fuzzy FMEA based product design system. *International Journal of Advanced Manufacturing Technology* 2008; 36: 633-649.
11. Cooper R, Edgett S. Maximizing productivity in product innovation. *Research Technology Management* 2008; 51 (2): 47-58.
12. Dieter G E. *Engineering design: a material and processing approach*. Boston: McGraw-Hill, 2000.
13. Du X, Jiao J, Tseng M M. Understanding customer satisfaction in product customization. *The International Journal of Advanced Manufacturing Technology* 2006; 31: 396-406.
14. Foussier P. *From product description to cost: a practical approach*. London: Springer, 2006.
15. Hvam L, Mortensen N H, Riis J. *Product customization*. Berlin Heidelberg: Springer, 2008.
16. Juran J M, Gryna F M. *Quality planning and analysis: from product development through use*. McGraw-Hill Science, 2000.

17. Kłosowski G, Gola A, Świć A. Application of fuzzy logic controller for machine load balancing in discrete manufacturing system. *Lecture Notes in Computer Science* 2015; 9375: 256-263.
18. Kłosowski G, Gola A, Świć A. Application of fuzzy logic in assigning workers to production tasks. *Advances in Intelligent Systems and Computing* 2016; 474: 505-513.
19. Kumar S. A knowledge based reliability engineering approach to manage product safety and recalls. *Expert Systems with Applications* 2014; 41: 5323-5339.
20. Levin M, Kalal T. *Improving product reliability: strategies and implementation*. Chichester: John Wiley & Sons, 2003.
21. Lolas S, Olatunbosun O A. Prediction of vehicle reliability performance using artificial neural networks. *Expert Systems with Applications* 2008; 34: 2360-2369.
22. Murthy D N, Rausand M, Osteras T. *Product reliability: specification and performance*. London: Springer, 2008.
23. Niazi A, Dai J, Balabani S, Seneviratne L. Product cost estimation: technique classification and methodology review. *Journal of Manufacturing Science and Engineering* 2005; 128: 563-575.
24. Niederliński A. *A gentle guide to constraint logic programming via ECLiPSe*. Gliwice: PKJS, 2011.
25. Peng W, Huang H Z, Li Y, Zuo M, Xie M. Life cycle reliability assessment of new product – a Bayesian model updating approach. *Reliability Engineering and System Safety* 2013; 112: 109-119.
26. Relich M. A computational intelligence approach to predicting new product success. *Proceedings of the 11th International Conference on Strategic Management and its Support by Information Systems*, 2015, 142-150.
27. Relich M, Pawlewski P. A multi-agent system for selecting portfolio of new product development project. *Communications in Computer and Information Science* 2015; 524: 102-114.
28. Relich M. Identifying relationships between eco-innovation and product success. *Technology Management for Sustainable Production and Logistics*. Berlin Heidelberg: Springer, 2015, 173-192.
29. Rossi F, van Beek P, Walsh T. *Handbook of constraint programming*. Elsevier, 2006.
30. Salazar D, Rocco C M, Galvan B J. Optimization of constrained multiple-objective reliability problems using evolutionary algorithms. *Reliability Engineering and System Safety* 2006; 91: 1057-1070.
31. Trott P. *Innovation management and new product development*. Essex: Prentice Hall, 2005.
32. Ulrich K, Eppinger S. *Product design and development*. Boston: McGraw-Hill, 2011.
33. Xu K, Xie M, Tang L C, Ho S L. Application of neural networks in forecasting engine systems reliability. *Applied Soft Computing* 2003; 2: 255-268.
34. Yadav O P, Singh N, Chinnam R B, Goel P S. A fuzzy logic based approach to reliability improvement estimation during product development. *Reliability Engineering and System Safety* 2003; 80: 63-74.
35. Zafiropoulos E P, Dialynas E N. Reliability prediction and failure mode effects and criticality analysis (FMECA) of electronic devices using fuzzy logic. *International Journal of Quality & Reliability Management* 2005; 22: 183-200.